

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/publikacje/ksiazki-lodz/33563,Mity-i-stereotypy-w-dziejach-Polski-i-Ukrainy-w-XIX-i-XX-w-ieku.html>
25.04.2024, 11:21

Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX wieku

Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX wieku, red. Andrzej Czyżewski, Rafał Stobiecki, Tomasz Toborek, Leonid Zaskilniak, Warszawa-Łódź 2012, 496 s.

Obserwujemy dziś rehabilitację mitu i stereotypu jako narzędzi pozwalających wyjść poza scjentystyczny ideał historiografii, odsłaniających fundamenty myślenia o przeszłości i jego kulturowe, religijne czy ideologiczne uwikłania.

Tom studiów *Mity i stereotypy w dziejach Polski i Ukrainy w XIX i XX w.* jest wspólnym dziełem historyków, którzy od lat uczestniczą w naukowym dialogu polsko-ukraińskim. W centrum zainteresowania autorów pozostaje historiografia narodowa jako ukształtowana w XIX stuleciu opowieść o przeszłości rywalizujących ze sobą społeczności.

Pierwsza część – *Mit, stereotyp, pamięć we współczesnej humanistyce, ze szczególnym uwzględnieniem historiografii* – grupuje teksty o charakterze teoretyczno-metodologicznym. Część druga – *Historiografia. Między mitotwórstwem a mitoburstwem* – łączy wypowiedzi odnoszące się do różnych tematów: od historii politycznej, przez historię kultury i życia naukowego, aż po zagadnienia z dziedziny dziejów gospodarczych. Kolejna część – *Polacy i Ukraińcy wobec kultu bohaterów narodowych* – odwołuje się do trwale zakorzenionych w narodowych narracjach wizerunków herosów, m.in. do postaci Bohdana Chmielnickiego i Józefa Piłsudskiego. Wreszcie ostatnia, zatytułowana *Dziedzictwo Rzeczypospolitej wielu narodów. Polsko-ukraińskie spory wokół mitu Kozaczyzny*, zbiera teksty odnoszące się do wspólnej przeszłości, zarówno tej dokumentującej współpracę obu nacji, jak i tej, której symbolem stały się dramatyczne konflikty z XVII i XVIII w.

SPIS TREŚCI

Rafał Stobiecki, Wprowadzenie

I. Mit, stereotyp, pamięć we współczesnej humanistyce, ze szczególnym uwzględnieniem historiografii

- Jerzy Maternicki, Historiografia i mity
- Леонід Зашкільняк, Міфологічні підстави конструювання української історії в постмодерну добу
- Wojciech Wrzosek, Osiem tez o obecności mitu w historii

- Maciej Bugajewski, Historiozoficzne wymiary dekonstrukcji mitu
- Алла Киридон, Історична пам'ять як травматичний розрив із минулим: проблемне поле сучасного історичного дискурсу
- Karolina Polasik-Wrzosek, Etnografia/etnologia jako świadectwo stereotypu etnicznego

II. Historiografia. Między mitotwórstwem a mitoburstwem

- Andrzej Wierzbicki, Mitologizacje i demitologizacje „Słowiańszczyzny” w polskiej myśli historycznej XIX wieku
- Іван Куций, Польща в українській історіографії Галичини XIX ст.: міф про цивілізаційну зраду слов'янства
- Katarzyna Błachowska, „Powrót do Macierzy” – przyłączenie Rusi Halickiej do Korony w interpretacji Adama Naruszewicza
- Agnieszka Kawalec, U źródeł legendy Ossolineum
- Сергій Сєряков, Єзуїтське шкільництво як чинник прогресивного/регресивного розвитку Речі Посполитої у польській історіографії 1850–1870-х років
- Wiesław Puś, Mit rewolucji przemysłowej w historiografii polskiej
- Marzena Iwańska, Miasto i przestrzeń miejska w świadomości mieszkańców Łodzi przełomu XIX i XX wieku
- Przemysław Waingertner, „Rządzi Polską zakonspirowana mafia” – o stereotypie masonerii w II Rzeczypospolitej
- Joanna Pisulińska, Historycy lwowscy lat 1918–1939. Różne kształty pamięci
- Тетяна Цимбал, Міфи українських емігрантів як спосіб збереження зв'язку з батьківщиною
- Вікторія Константінова, «Свої-чужі?»: взаємні міфи та стереотипи в свідомості українського та польського населення Північного Приазов'я (за матеріалами історико-археографічних експедицій)

III. Polacy i Ukraińcy wobec kultu bohaterów narodowych

- Bożena Płonka-Syroka, Stereotypowe cechy polskiego romantycznego polityka. Ludwik Mierosławski i Edward Dembowski – analiza porównawcza
- Лідія Лазурко, Інтелектуальне коло „Kwartalnika Historycznego” львівської доби: творення культу національного героя
- Віталій Масненко, Міфологізація образу Богдана Хмельницького в українській історичній думці та національній свідомості другої половини XIX –

першої третини XX ст.

- Zbigniew Anusik, Fenomen Iwana Mazepy w historiografii polskiej XIX i XX w.
- Віталій Тельвак, Михайло Грушевський: між доланням і творенням історичних міфів
- Mariola Hoszowska, Mit Matki Polki w dziewiętnastowiecznych syntezach historycznych
- Marta Sikorska-Kowalska, Mikołaj Hankiewicz – bohater dwóch narodów
- Magdalena Nowak, Metropolita Andrzej Szeptycki – między rzeczywistością historyczną a mitologiczną
- Rafał Stobiecki, Józef Piłsudski i jego miejsce w narodowym imaginariu Polaków
- Hanna Wójcik-Łagan, Piłsudski i Ukraina w przekazie szkolnym w latach trzydziestych XX w. Przyczynek do kultu Marszałka

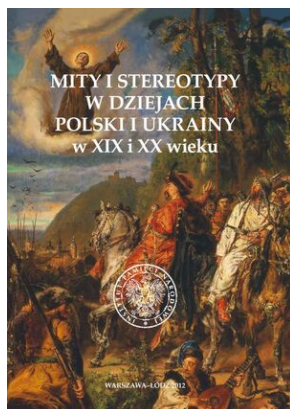
IV. Dziedzictwo Rzeczypospolitej wielu narodów. Polsko-ukraińskie spory wokół mitu Kozaczyzny

- Andrzej Stępnik, Mit Kozaczyzny w historiografii polskiej XIX i XX wieku
- Юрій Волошин, Шляхетські ідеали в козацькому соціумі Лівобережної України 60–70-х років XVIII ст.
- Violetta Julkowska, Dekonstrukcja mitu Kozaczyzny w *Dwu latach dziejów naszych* Karola Szajnochy
- Eugeniusz Koko, Obraz Rusinów-Ukraińców w piśmiennictwie Franciszka Rawity-Gawrońskiego
- Валентина Шандра, Історія і влада на Правобережній Україні в XIX – початку XX століття: творення легітимаційних міфів
- Василь Педич, Історія як політика (дискусії в галицькій українській історіографії міжвоєнного часу)
- Костянтин Івангородський, Радянський історіографічний міф про Люблінську унію як „загарбання України” Польщею
- Dorota Malczewska-Pawełec, Geneza Kozaczyzny w peerelowskich syntezach dziejów Polski

Wykaz skrótów / Список скорочень

Summary

Indeks nazwisk / Показник прізвищ

MITY I STEREOTYPY
W DZIEJACH
POLSKI I UKRAINY
w XIX i XX wieku

BARBARA ŁOSIŃSKA